

Az ártéri erdők kérdéséhez.

Irta: *Tornay Gyula.*

Az Erdészeti Lapok 1913. év XIX. és XXII. füzetében „A Duna-ártéri szigeterdők felujításáról“ megjelent értekezések indítanak arra, hogy a cikkírók helyes megfigyeléseiről tanubizonyosságot tegyek és egyéni tapasztalataim alapján is hozzászóljak ezen különleges erdőtenyésztési viszonyokhoz.

Huszonnyolcz évvel ezelőtt műszaki gyakornok minőségben, ködös novemberi napon, mint a deliblái erdőgondnoksághoz beosztott közeg, azt az utasítást vettem, hogy a Duna szigetén tüzzem ki az évi vágásterületet; ez a megbízás mai napig élénken megmaradt emlékemben, minthogy a járás-kelést akadályozó áthatlan szederinda feladatomból kivételét majdnem meghiusította és az bizony fárasztó testgyakorlattal járt. A viszonyok tehát ottan közel három évtized óta nem változtak; ennek okát pedig ne keressük egyebütt, mint egyrészt a még mindig megcsontosodott bürokratizmusban, mely ólmos eső sulyaként nehezedik a hivatalos szervezetre, másrészt abban az ütköző pontban, mely még a közelmúltban hatáskör czimén kezelő és erdőrendező szak-társainkat nemhogy egymáshoz füzte volna, de többnyire elidegenítette őket egymástól. Uj eszmék véleménynyilvánítását rendszerint azzal fojtották el, hogy hát a felső hatóság azt ugysem hagyja jóvá, mert ez, meg az az előírás. Így áll ebben az esetben a dolog a féltett előtilalom szigorú fentartásával is, mely az áradásos területen erdőtenyésztési szempontokból káros következményeket von maga után.

A terésekkel és juhokkal való legeltetés az ugynevezett előtilomban a jövőbeni tenyésztési viszonyokra a szóban forgó erdőségeknél feltétlenül előnyösen hat ki; de a juhokkal a legeltetést csakis száraz időben ajánlhatom; míg az erősen bozótos állományrészeket szarvasmarha behajtása által szokásos feltárni és pedig késő őszszel: november és december hónapokban.

A legeltetési tilalom csak a lépás fekvésű, kosárfonófüztermelésre berendezett üzemnél lehet indokolt, hol a természeti (malátos) viszonyoknál fogva a szederinda elharapódzásától tartani nem kell.

Erdőtelepitési szempontból az ártéri területek felújításánál megkülönböztetjük a hátság fekvésű partos részeket a mélyebb fekvésű lápás részekről; előbbinek erdősítése mesterséges ültetés útján többnyire sikerrel jár, utóbbinál inkább csak természetes magvetéssel, némi talajműveléssel kapcsolatban, érhetünk célzt.

A mesterséges felújítás kivitelét csak mezőgazdasági közteshasználatok alkalmaztatásával lehet biztosítani, mely művelés a nagyobb beárnyalás beálltáig gyakorlandó (3—5 évig). A Tisza medrében fekvő árterületeken ezzel célzt értünk; a csemete ültetését adott viszonyok között kora tavasszal (márczius 10—25. között), esetleg ősszel (október közepén vagy november elején) 1·5 *m*-es hálózat mellett 2—3 éves csemetékkel eszközöljük.

A közteshasználat termése: zöldségfélék, dinnye, káposzta, burgonya stb. A terület kitakarítása az ültetést megelőző év vége felé és folytatólag minden év őszén eszközölné.

Eddigi tapasztalatok szerint az amerikai kőris és kocsányos tölgy fentebb közölt műveléssel kitüné eredményeket biztosított; és hiszem, hogy 40 éves forduló mellett jövedelmezé lesz. A sűrű állás a szeder terjeszkedésének végkép gátat vet és 20 éves állományaink most már alomkorhadéket szolgáltatnak a talajnak. A két fanem egyes telepitése igen előnyösnek mutatkozik és üde, mondhatni buja növéssel mellett 20 éves korban az első gyérités kezdetét vette; amidön jól értékelhető, szerszámnyélné alkalmas anyag került ki. A gyérités akképen eszközöltetik, hogy a páros számú sorok teljesen letaroltatnak, a páratlan számú sorokban pedig minden második számú fa marad állva, tehát 3 *m*-es hálózatá alakul át az ugynevezett főállomány, mely alatt a kivágott tuskók vigan kisarjadzanak és az állomány alját teljesen kitöltik. További célunk az, hogy 20 év múlva újabb gyérités folyamán,*) ha a viszonyok azt megengedik, meghagyunk a páros számú sorokban minden második fát, a páratlan számú sorokban az I. korosztályhoz tartozó faegyedekből minden második fát kiszedjük s így az 6 *m*-es hálózatra apad, mely között helyet foglalnak a 3 *m*-es hálózat törzsegyedei s mindezek között az új sarjhajtások az eredeti 1·5 *m* hálózatot töltik ki.

*) Buja fejlődésű ártéri erdőben az újabb gyérités szükségessége valószínűleg előbb fog beállni. Szerk.

Hamernyik Béla kartársam véleményét teljesen osztom, mert tapasztalati adataim igazolták, hogy fűzdugványozással eredményt elérni nem lehet; ez hiábavaló költségpazarlás; ugyszintén csatlakozom abbeli véleményéhez, hogy a mély fekvésű lágások felujítása magavetés útján eszközrendő és pedig némi talajművelés alkalmaztatása mellett, amire kielégítő a sertésekkel való felturítás, midőn az iszapos talaj már teljesen felszikkadt, de nem osztozom azon nézetében, melyben a tölgy eredménytelen tenyészteséről nyilatkozik; mert látni még ma is évszázados gyönyörű tölgyeket ártéri területen! A 20 éve telepített tölgyeseim a Tisza medréhez tartozó árterületen pedig oly duzzadt fényes kérgűek, hogy öröm tölti el az ember szívét, ha rájuk tekint!

Kőfalusai Győző kartársam nyilatkozata az előtilalom felüggesztésére vonatkozólag teljesen helytálló; az erdőtelepítésre általa első helyen felemlített ákác tenyésztesére azonban határozottan kijelentem, hogy az nem idevaló; az ákác csak száraz talajon díszlik, vagy legalább is nem kedveli az állandó vagy tartós vízbőséget; elmohásodik és igen fiatal korban megáll fejlődésében és el is szárad; amit tapasztalati adatokkal tudok illusztrálni és amiről hasonló értelemben nyilatkozik Bernátsky Jenő az Erdészeti Kísérletek XV. évfolyamában megjelent cikkében, mely a szikes talajok növényzetéről szól. A *Quercus rubra* és a *Platanusok* telepítése véleményem szerint beválhat; amiről megfelelő kísérletek után lehet csak szó; az amerikai kőrís azonban már határozottan bevált.

Még csak egy körülményt nem hallgathatok el s ez a vízi poczok károsítása; ott, ahol ez nagyon elszaporodott, rendkívüli károkat okoz azért, hogy a fiatal tölgy és kőríseket töben egyaránt körülragcsálja és ezzel ki is pusztítja; gyakran még 10—15 cm vastag egyedek is áldozatul esnek.

